

Nietzsche en het dilemma van goed en kwaad. 2



Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Maieutiek 2017 HOVO VU

Maieutiek 2017

De aristocraten, joden en priesters

- **“De ridderlijk-aristocratische..uitdraait” (25)** De macht van de aristocraat is openlijk gericht op macht en die van de priester wijst macht (gekoppeld aan het lichaam en de wereld) af, maar juist daardoor is zijn macht veel erger en geperverteerd.
- **Joden....heeft...(26)** De Joden kenden als eerste de relatie met God als uitverkoren volk, kenden de macht van het woord en de superioriteit van de minderbedeelde. De erfenis van deze omkering van waarden hebben de christenen uitgebouwd.

Maieutiek 2017

De goede en zijn vijanden

- “Eén ding willen wij hier op zijn minst ontkennen” (32/33) is volgens ons een vertaalfout er staat “Am wenigsten leugnen” Dus juist het minst ontkennen.
- Wat Nietzsche hier beschrijft is dat het voor-politieke de uitlaatklep is voor al het opgekropte van het onderling beheerste gedrag van de voornamen onderling. Er zijn dus twee vormen waarin de ‘onschuld’ van het vroegere *goede* zich uit;
 - in een omgang met gelijken in wederzijdse bewaking, bewondering en concurrentie, in het gebruik van hun kracht (olympische spelen)
 - in de verpletterende wreedheid tegenover ongelijken ‘de anderen’

Maieutiek 2017

De mens wordt moe van zichzelf

- Met de omkering van waarden is er een verstikking van de levenskracht tot stand gebracht.
- Dat is zoals, we later zullen terugzien, het begin van het nihilisme.

Maieutiek 2017

De goede lammetjes

- **“Die roofvogels zijn boosaardig”** blz. 36
- Maar om te kunnen zeggen dat een roofvogel iets slechts doet, moeten zijn aard en zijn gedrag gescheiden worden.
- Dit is in de pedagogiek heel bekend “ik vind jou niet slecht, maar je gedrag wel”.

Maieutiek 2017

De goede roofvogel?

- **Van de sterkte eisen dat ze zich *niet* als sterkte uit.... (37)**
- Zwakte vormt zich dan om naar verworvenheid. Het zó zijn van de lammetjes wordt een verdienste.
- Maar de goede lammetjes hebben ook wraakgevoelens. Het toppunt van wraak is het laatste oordeel (42). (Tertullianus 160-230)

Maieutiek 2017

Napoleon en andere grote namen

- Maar Nietzsche noemt Napoleon een onmens en een übermensch en laat direct zien wat het probleem is van voorname geesten die zichzelf de wet stellen en autonoom willen zijn.
- Modern probleem; Hoe komen we aan morele begrippen en welk nut hebben ze. De waardenrangorde is bepalend voor wat we 'goed' noemen. (moderne filosofen als Foucault, Rawls en Rorty gaan in op dit thema)

Maieutiek 2017

Na de herwaardering

- Het blonde beest zegt 'ja' tegen zichzelf het ressentimentsmens lijdt aan de mens. Er zijn nu twee soorten voornamen, goeden of hogeren;
 1. De ressentimentsmens die waarden heeft gemaakt waaraan hijzelf kan voldoen en nu zichzelf het best vindt maar tegelijkertijd ziet dat het niets is. (de erfgenaam van het goede lammetje)
 2. De echte voorname, verhevene die durft te denken, durft 'ja te zeggen' ook levend in de onzekerheid van een moraal die niet ontdekt wordt maar gevormd. (de voorloper van de übermensch)

Maieutiek 2017

Nihilisme

- 'Nihilisme' is 'het besef dat de onontbeerlijke waarheid ontbreekt' (Goudsblom, Nihilisme en Cultuur, 107).
- Om als mensen, cultureel en niet slechts instinctief te leven moeten we onze impulsen kunnen beoordelen.
- criterium is nodig 'het waarheidsgebod komt op'
- Maar ...Elke poging de waarheid bloot te leggen wordt zelf weer onderwerp van waarheidsvinding. Conclusie: 'niets is waar, alles is geoorloofd'

Maieutiek 2017

Het waardenprobleem

- Waar kiezen we voor de waarde van de enkeling of de waarde van velen?
- Probleem dat het utilitarisme ook probeert te beantwoorden. Maar net als de meeste filosofen gaan ze er van uit dat iedereen gebaat is bij de juiste waarden. Nietzsche zegt; zie dat het schuurt en durf te kiezen.
- De rangorde der waarden moet bepaald worden. (Blz. 47)

Maieutiek 2017